

בס"ד
מועד קטן כד. (נקודתיים) עד כה. (שורה 5 ברחבות)

ביאורים

קריעה כיום בשעת יציאת נשמה: בסוגייתנו נאמר שהעומד בשעת יציאת נשמה חייב לקרוע. אך כתב על כך בגשר החיים: נהגו להקל לא לקרוע, משום שא"כ לא ימצאון אנשים שירצו לבוא לעמוד בשעת יציאת הנשמה שזהו זכות לגווע. (אבל בת"ח מצויין בתורה או במוחזק לאדם כשר מצויין - נוהגין רובם לקיים דין קריעה כשעומדים בשעת יציאה"ג).

ציטוט מהמשנה

עצרת (לאחר החורבן):
ר"א: כדין שבת.
ר"ג וחכמים: כדין רגלים.

ר"ה ויר"ב:
חכמים: כדין שבת.
ר"ג: כדין רגלים.

רגב"מ (לפי מסורת א'):
הלכה כרבן גמליאל.

קיצור אבלות השלושים בעקבות רגל

הקובר את מתו יום לפני עצרת:

היום שלפני עצרת נחשב ל7 ימים. (עצרת מפסיקה, כדין רגלים)
העצרת נחשבת ל7 ימים. (כי יש לה תשלומין שבעה ימים כרגל)

הקובר את מתו יום לפני ר"ה (תקף רק לפי ר"ג):

היום שלפני ר"ה: נחשב ל7 ימים. (כרבן גמליאל שדין ר"ה כרגלים)
ר"ה: נחשב ל7 ימים. (אף שאינו רגל אלא מועד, נחשב לשבעה)

הקובר את מתו יום לפני סוכות:

היום שלפני סוכות נחשב ל7 ימים. (כי רגל מפסיק את השבעה)
7 ימי סוכות נחשבים ל7 ימים.
שמיני עצרת נחשב ל7 ימים.

ברייתא

קבורת תינוק

תינוק שנפטר בגיל שנה:

- מובל לקבורה במטה.
- [ר' עקיבא: רק בתנאי שאבריו גדולים, אך אם אבריו קטנים רק אם הוא בן שנתיים].

נפטר מעל גיל 30 יום ופחות מגיל שנה:

- מובל לקבורה בארון.
- עומדין עליו בשורה (כשחוזרין מביה"ק).
- אומרים עליו ברכת אבלים.
- אומרים עליו תנחומי אבלים.

נפטר פחות מגיל 30 יום:

- מובל לקבורה בידיים (ולא חייבים בארון).
- אין צורך במניין לקבורתו.
- אין עומדין עליו בשורה (כשחוזרין מביה"ק).
- אין אומרים עליו ברכת אבלים.
- אין אומרים עליו תנחומי אבלים.

ר' שמעון בן אלעזר: רק על היוצא במטה, מצטערים הצבור.
ר"א בן עזריה: רק על המוכר לציבור, מתעסקים הרבים בקבורתו.

מאיזה גיל מספידיים תינוק?

ר"מ בשם ר' ישמעאל: עניים (ובני זקנים) מגיל 3, ועשירים מגיל 5.
ר' יהודה בשם ר' ישמעאל: עניים (ובני זקנים) מגיל 5, ועשירים מגיל 6.

רגב"מ (לפי מסורת ב'):
הלכה כר' יהודה.

משנה

רק קרובי המת חייבים ב:

קריעת הבגד,
חליצת הכתף,
סעודת הבראה.

סעודת הבראה:
ניתנת על מטה זקופה (ולא על כפוייה).

במקרים הבאים לא רק הקרובים מחוייבים לקרוע:

- חכם שמת - כולם חייבים לקרוע. [ואם לא קרע בשעת מיתה, יקרע בשעת ההספד]
- אדם כשר שמת - כולם חייבים לקרוע.
- עמד בשעת יציאת הנשמה - חייב לקרוע.

הערות הראשונים
א. הראשונים נחלקו האם המשנה מתייחסת לכל השנה או רק לחוה"מ (ראה ריטב"א).
ב. הראשונים נחלקו האם דין סעודת הבראה נאמר על המנחמים או אף לאבלים.